

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIAȚIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

CUPRINSUL:

	Pag.
Un dascăl: Cifre	663
Comuna „Viitorul“	666
A. P. Bănuț; Achim Filăru	668
Delasântioana: Scrisori către țărani	671
Iuliu Vuia: Sămânarea sămburilor de poame	672
Stuparul: Vinul și oțetul de miere	673
Alex. Țințariu: Slugărnicia	674
Din popor	675
Știri	676
Poșta redacției	676

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimea — proeții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

TARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul: Pe un an 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni 1 „ Pentru România . . . 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morții, 6.
---	--	---

CIFRE.¹

„Mergând învățați toate neamurile“....

E bună și statistica asta demultei. Prin cifrele ei răci, dar foarte vorbitoare, te poate lămuri asupra oricărui lucru, mai repede și mai exact, decât rapoarte întregi, nămolite de obicei într'o vorbărie stearpă...

Statistica ne dovedește, că în anul trecut s'au ținut sub ocrotirea «Asociațiunii» și pentru luminarea poporului nostru, 158 *prelegeri*, între cari cele mai multe de interes economic (99) câteva istorice (8—10); 4 despre educație, 3 despre *școală*, foarte puține despre *legi* (2) și despre *igienă* (2) ș. a.

E dureros — și aruncă o tristă lumină asupra celor-ce conduc, adecă ar trebui să conducă vieța noastră școlară, — faptul, că într'un timp când toată lumea românească eră îngrijorată de soarta școalelor noastre, numai în 3 locuri s'a vorbit poporului despre însemnătatea școlii românești. E și o neglijență neiertată la mijloc, dacă ne aducem aminte, că ancheta învățătorilor, întruniți anul trecut a patra zi de Crăciun în Sibiu, a înșirat printre hotărârile sale și dorința legitimă, ca bărbați frunțași, pricepuți în ale școlii și iscusiți întru potrivirea vorbei pe înțelesul mulțimii, să cutreere satele, vorbind poporului despre importanța școlii și îndemnându-l la jertfe pentru susținerea ei... Am avea încă o modestă întrebare: așa-numita «secțiune școlară» cu protopopii și directorii ei

¹ Publicăm acest articol, a cărui judecată uneori aspră pornește din dragostea de adevăr și din dorul de mai bine, cari nu se pot încurcă în laude și alintări duioase.

de școale lucrat-a ea ceva în decursul acestui an, ori numai a «*figurat*» ca de obicei?!...

Tot atât de trist e, că nu se găsesc printre avocații și medicii noștri oameni cu mai multă dragoste pentru popor și cu mai mare râvnă de muncă românească. Altfel, cum s'ar putea explica d. p. faptul, că tocmai despre chestiunile, a căror cunoștință e atât de indispensabilă oricărui muritor, *despre legi* s'a vorbit poporului așa de puțin, încât e o rușine pentru *legiștii* noștri, al căror număr e atât de mare, pe cât de mare e nepăsarea lor față de chestiunile vitale ale neamului nostru.

Nu mai vorbim de acei funcționari, cu mintea încuiată în protocoale, sau de acei notari comunali, cari rățăcesc în credința, că luminând poporul ar ajunge să-și atragă asupra lor ura superiorilor, străini de neamul și limba noastră. Abia 2 corbi albi (un notar și un silvicultor) s'au aflat, cari au avut *curajul cetățenesc* de a nu împărtăși vederile colegilor de carieră, și de a se «*expune*» pentru cultura națională.

Incolo iată ce icoană curioasă prezintă statistica celorce s'au ostenit «în via Domnului»: au ținut prelegeri populare 16 studenți universitari, 1 notar, 1 medic, 1 silvicultor, 6 funcționari de bancă, 2 proprietari, 4 agronomi, 6 avocați, 5 protopopi, 23 preoți și 43 *învățători* (socotind aci și pe profesori).

Este atât de evidentă disproporția acestor cifre. Cu cât se simte cineva mai «*Domn*», cu atât mai mult se crede dispensat de datorințele naționale, între cari n'ar fi cea din urmă — și nici cea mai grea! — această însemnată problemă de a te coborî în mijlocul consătenilor tăi, căutând «vreme cu prilej» ca să-i luminezi și să-i ridici cătră tine.

Dar nu, aceasta nu se face. Căci protopopul, fiind și «director al despărțământului», crede că e de ajuns, dacă dânsul «*conduce*» — la ce s'ar mai osteni și cu prelegeri (onoare celor 5 excepțiuni! — un număr atât de minimal în proporție cu zecile de protopopi români, câți ar fi să facă podoaba bisericilor noastre). — Ceilalți domni din comitet de-asemena «*conduc*» și ei; dl secretar d. p. săvârșește o muncă culturală extraordinar de însemnată și de grea, îngăimând din an în an, ori, dacă e mai

iubitor de comoditate, din 2 în 3 ani, câte un «proces verbal». Și pe lângă aceasta câte un domn secretar, nefiind specialist, cum se zice, în nici un ram al științei, se simte iarăș dispensat pentru totdeauna de a-și pune barem pe 2—3 ceasuri mintea în lucrare, pentru neamul său, pentru acel popor năcăjit și înapoiat, din banii căruia a crescut prin școli și trăiește azi.... Pe avocat, în cele mai multe cazuri, nu'l interesează poporul, decât în zona șerparului; zona capului și cuprinsul minții sunt mai presus de ocupațiile fișcălești. (Și aci iarăș onoare numărului mic de excepții!) Bine înțeles, avocatul monopolizând pe sama sa cunoașterea legilor, dacă ar lămurii și mulțimea asupra chițibușurilor meseriei sale, aceasta n'ar fi profitabil pentru dânsul, ar fi poate chiar în detrimentul «afacerilor» sale. Medicul? — El are de asemenea alte «treburi» și nu se poate gândi la o prelegere de igienă...

Rămân deci câțiva preoți tineri și mulțimea *învățătorilor* conștienți de chemarea lor apostolească, însuflețiți în munca lor de cea mai curată râvnă națională și de dorința ferbinte de a ridica la treapta vredniciei omenesți poporul nostru umilit și adâncit în întunerecul neștiinții.

Nu putem să avem decât cuvinte de bucurie și de încurajare pentru acești câțiva preoți harnici și învățători luminați, cari se pun cu adevărată dragoste românească în serviciul propagandei culturale, devenită azi o necesitate atât de poruncitoare a vieții noastre naționale.

Dorim ca numărul acestor apostoli ai culturii să se sporească din an în an, întreagă generația tinăra a preoților și învățătorilor zeloși să se pătrundă de rostul sfânt al luminării poporului. Această menire învățătorescă eră odinioară simbolizată prin o lumină aprinsă, în jurul căreia strălucia următoarea inscripție:

„*Aliis inserviendo consumor*“.¹

Cum flacăra luminii se consumă, nu de dragul său, ci spre binele și folosul oamenilor, așa să ne cheltuim

¹ *Adecă* pe românește: mă consum (mă topesc) slujind altora (luminând pe alții).

și noi, apostolii culturii, toată știința câștigată prin școli și sporită prin experiența vieții, — luminând cărările neamului nostru și jertfindu-ne pentru înaintarea lui.

Și răsplata pentru această nobilă trudă să nu o căutăm decât în acel simțământ intim și plăcut, pe care ți-l coboară în suflet, drept cea mai curată mângăere, conștiința datoriilor — împlinite.

Un dascăl.

COMUNA „VIITORUL“.

XXII. Tovărășie pentru valorizarea produselor economice.

În urma îmbunătățirilor făcute pe toate căile oamenii produceau acum mai mult decât aveau trebuință.

Prin o mai înțeleaptă lucrare a pământului se produc multe *bucate*: grâu, săcară, cucuruz, orz, ovăs, cartofi ș. a.

În urma înnoirii viilor se produce *vin* mult.

Prin cultura grădinilor se produc *poame* și *legumi* din belșug.

Prin cultura vitelor de soiu ales se produce *lapte* mai mult decât oamenii aveau trebuință.

Prin cultura albinelor se produce multă *miere* și *ceară*.

Prin cultura mai cu minte a galițelor se produc mulțime de *galițe* și *ouă*.

Dela porci se produce *carne* și *slănină* de prisos.

Prin cultura vermicilor de mătasă se produce *mătasă*.

Fruntașii comunei caută acum căi și mijloace pentru ca plugarii se valorizeze cât mai bine rodul muncii lor.

În legătură cu banca și cu sprijinul ei se înființează o *tovărășie de valorizare a produselor economice*.

Unul din comercianții din comună trece în serviciul acestei tovrășii.

Pentru păstrarea produselor se face un *magazin* și o *pivniță*, fiecare cu mai multe despărțăminte.

Aici se adună tot ce este de vândut în comună: *bucate*, *vin*, *poame*, *ouă*, *miere*, *ceară* ș. a.

Ele se sortează și păstrează după anumite reguli.

Conducătorul magazinului și a pivniței caută legături bune pentru desfacerea cu prețuri favorabile a tuturor produselor.

Oamenii capătă acum prețuri potrivite pentru tot felul de produse, *acasă*, așa că nu mai sunt siliți să-și peardă timpul, mergând uneori cu nimica toată la târguri îndepărtate și să le lapede adesea pe prețuri de batjocură.

Prin acest mod de adunare, păstrare și desfacere a produselor economice tovarășia de valorizare și banca se ridică în scurt timp la stare înfloritoare și prin ele se ridică și bunăstarea locuitorilor, a comunei, a bisericei și școalei.

Pentru valorizarea *laptelui* se face, în legătură cu banca, o *fabrică de unt*.

Laptele de prisos se vinde fabricei, și în felul acesta oamenii fac iarăș câștig frumos. Fabrica îngrijește de desfacerea untului, de întrebuințarea cu folos a zărului, parte îngrășind porci, parte vânzându-l cu un preț potrivit locuitorilor.

XXIII. Tovărășie de consum.

Câte trebuie într'o casă?! Câte într'un sat? Lucruri ce adesea se cumpără cu prețuri pipărate și multe chiar cu prețuri îndoite.

Fruntașii din «Viitorul» cearcă totul pentru a delătură și acest neajuns. Ei izbutesc și aici prin însoțire, care o aduc în legătură cu banca.

Prin însoțirea de consum locuitorii comunei au la îndemână tot felul de lucruri *bune și ieftine*, aduse deadreptul dela fabrici cu bun renume.

Așa e cu articolele (lucrurile) de *mâncare*, de *beutură* și cu *hainele*, așa e cu materiile de *luminat* și *curățit*, cu *uneltele* și *mașinile economice* și sumetenie de alte lucruri.

Insoțirea nu stăruie să adune averi. Ea e mulțămită putând să-și servească cât mai bine cumpărătorii, să-și plătească cheltuelile ce întimpină cu plățirea cuviincioasă a personalului de serviciu și punând la o parte un mic fond de rezervă.

În felul acesta — nerăvnindu-se la câștig mare — publicul trage foloase însemnate. El capătă numai marfă bună și ieftină; iar peste toate nu i-se atâță și încurajează patimile la cumpărare de lucruri fără de cari ar putea fi și mai ales la lucruri de lux și la beuturi.

În scurt timp și tovarășia de consum se dovedește a fi un așezământ din cele mai binefăcătoare pentru toți locuitorii comunei.

ACHIM FILĂRU.

— Despre bătaia Franțogului la Măilat. —

Monologul II.

Scena reprezintă o cârciumă sătească. În fund ușă. La stânga geam. La dreapta un chelnărai îngrădit cu lați și având la mijloc o fereastră, cu tejghea. La ridicarea cortinei, Achim șede la masă cu trei țărani mai tineri având înaintea lor o „jumătate“ de rachiu și un păhărel. Țăranii tineri poartă costumul următor: țipici, pantaloni albi strâmți, șerpărel îngust, cămașă cu cheițe și mâneci strâmte, flanele albastre și pălării de păslă. Achim acelaș costum ca în Monologul I, lipsindu-i însă ciomagul, traista de piele și pleosca.

Achim (Adresându-se celui mai tânăr dintre țărani). Să ghingăsește lumea pe zi ce merge, măi Ghițucă! Acum cin'zeci de ai erau nește tecărai de ficiori, cât Doamne-apără să fi ajuns cumva să te hăpșaiască, că da cu pumnul ca cu maiu. Apăi purtă chică până i-o tundeă 'n cătane și furculiță și cuțit cu teacă la șerpar, ca haiducii. O zi că cuteză sasu să măcăie, că-i luă stăvariu calu de ocoleă stava cât eră draga de noapte și dimineata când tuna 'n sat îi legă eapa de pocimb, înaintea crijmii, până bea rachiu. Veneă Honț și-i da târcoale calului, da nu l'ar fi cutezat deslegă pintu bunu lumii. Voi nu i-ați apucat, că s'o prăpădit neamu ăla de oameni, da eră unu și unu, tot ca vulturii! Acuma nici împăratului nu-i mai trbuie pricăjiții estia de țânci. Dăm îndărăt, lucru mare! Din opt ficiori cari o tras sorti să iee numa doi... tiii ce rușine pe capu satului! Să-ice și stă șase săptămâni la hunvezi, în Făgăraș, și i fudul c'o fost și el cătană.

Un țăran: Dumneavoaștă cătâneți câte cinci-șase ani!

Achim: Ce stai să grăiești, nepoate? Io l'am slujit pe înălțatu 'mpărat doispre'ce ai impliniți. M'am dus flăcăiaș... să-mi fi mijit mustăcioara și m'am întors cum îi omu mai voinic, mai în vârtute cu firea. Ne-am bătut și noi pâna-i lumea mai ca și ipinezu cu muscanu, da pe mine nici bătar să mă zgaiere v'un glonț, măcar n'am fost cătana ai din urmă. că hopșatu grăiește destul de descurcat, că-l am și acuma în fundu lăzii. (Tușește și se șterge pe mustață). Ca ăla n'ați mai vâst, că-i cât o pânzătură de masă, tot uite-așă (șrată cruciș cu mânil) să petrec sulitele. Ice că-i hopșat de bătaie. Îs scris în el: „Achim Viteazu“. Care-ți trece-odată pela noi, hai că vi-l arăt, că știu de bine că hopșat ca ăla n'o mai scris scriitoriu 'mpăratului. (Schimbând glasul). Noi om bea inc'o jumătate măi băieți! (Strigă) Doamnă! (Dup'o pauză scurtă). Jupâneasă!

Un țăran: O fi ieșit, pe semne!

Achim: (strigă mai tare). Tu ido, mai dăne-o jumătate de rachiu, noa!

Alt țăran: Las' c'aduc eu! (Ia glaja și ese la dreapta).

Achim: Acuma tot atâta să vă povestesc punctu când eu Frantogu, la Măilat, da numa așa pedeașupra că-i lungă pătarama. Stăi să-i dau foc pipii, că minteni am corajie mai bună! (Își drege glasul și se ocupă pe 'ndelete cu umptatul pipii. Țăranul reapare cu glaja plină ș'o așează pe masă.)

Tunasem noi în țara Pământezului. Eram tomna 'n Măilat. Orașu ăsta are atâtea turnuri câte zile-s într'un an. Noa dac'am ajuns noi aci, am dat să trecem o apă vrăjmașă, de umblă corăbiile pe ea, că gândeam să dăm față cu alianu. Eră comandaș și Inteleptia sa grofu Ghulai, da el nu țaneă cu noi. Io l'am simțit că-i pistrîț la mațe, stăi numa să vă spui. Da mai bine zis, eră un ficior din Cața, nu-l știți, o murit acum trei ai, zic cătră el: „mă țară, țane tu minte vorba ce-ți spui, ăsta nu-i om bun“. Adecăta înțelegeam de comandașu Ghulai. (Pune pipa pe masă, toarnă în păhărel și 'nchină). Pace bună să dea Dumnezeu, ai noști! (Cei trei răspund aproape 'ntr'un glas). La mulți ani nene Achime! (Beau pe rând, Achim, și aprinde luleaua).

Achim: Am tot umblat noi, am tot umblat, patru săptămâni de vreme, cât o fi apa aia de mare, da de-alian tot n'am dat. Noa bine, da dac'o trecut patru săptămâni, numa ce ne-o dat porâncă, ice: „mă ficiori, noi am umblat țara toată, că, vorba, n'am luat'o cu sângele, da noi trube să luăm Alexandria și de voie și de nevoie, că-i biruim și-i cuprindem cu foamea.

Un țăran: Care? Alexandria din Eghipet?

Achim: Unde te poartă gându Bencio? Aci 'n Pionânt, în capu Italii.

Țăranul: Noa, noa!

Achim: Și pe cum o zis așa o și fost, că dimineata am stat la bătaie. Numa iacă cine vine, veniă aghiotantu lu Ghulai, ficioru lu pătrupop din Sighii. Da Orban o prins întâi la bătaie. Par'c'acuma văz. Eră un drag de oraș larg și desmierdaț ca Cohalmu. Pusesem noi puștile piramidă și dă-i pe mâncare și beutură cât am putut birui. Intorsese ficiorii pipele dela butoaie prin pivniți de curgea vinu ca Oltu. Eram cu toții în vin până 'n brău, de puteai da cu notu.

Un țăran: Doamne, ce jaf!

Achim: De fost, chiar așa eră. Hei, da când ne eră desfătarea mai dragă, num'odat' răsună, tete-tătucă: „Antreet...“

Alt țăran: Țin'te băietie!

Achim: Eră un drum oblu ca lumina și lung cât puteai cuprinde cu ochii. De amândouă părțile undoiă grău ca Dunărea, voinic să fi fost ca să te vezi din el. La amândouă capetele sta tunurile cu gura unu cătră altu. Pe vremea aia eră 'ncă granatirii, știi jendarii hei cu pene. Nu-i știți, că n'aveți de unde. Noa acuma, noi pușcam, ei pușcă, noi pușcam, ei pușcă și minunea

lui Dumnezeu, nu cădeau de ai noștii, de fel. Dacă'm văst porneala, zic: „de eștia n'ai samă, mână'm se meargă!“ Ia, da toate-s schimbătoare 'n lumea asta și num'odată nimereste Franțogu ca un vifor și dă a prinde focu, da să fi văst cum cădeă ai noștii, pica ca muștele, de eră prăpădenie. Dacă'm văst noi că reaua să țane de noi scai, și că gluma dă a se 'ngroșă, apucăm intr'un șanț bun. Suflă hornistu cât îi îngăduiă gâtleju, să viie puterea și Ghulai nu lăsă nici cum: ce ne-am băgat în foc, aia am fost. Odată numa eacă vine căpitanu: „oamenii țării, îi Franțogu pe noi și ne pustiește, ne stinge!“ Eram numa al doilea companie și ficiorii noști luase groaza. Da pe mine mă roscoleă firea că eram hărănit de vin. Ș'unde nu mă repez cu glasul — atunc aveam un viers ca o trâmbiță —: „ne pustiește Franțogu? Tiii, Domnu căpitan, la ce-ai dat pilda asta slabă 'ntre ficiori?“ Și aci îți l-am lăsat și-am luat io comandău, și „faier, faier!“

Și pușeam și strigam, da mai mult strigam. Da heia când o auzit atâta glas, s'o gândit c'aci-i putere nu glumă și num'odată o făcut „chertai“ și pe-aci le-o fost urma. Io dacă'm văst m'am slobozit după ei și mai cu 'nvierșunare și după ei tizule și din spate și din coaste, că lucră acuma vinu 'n ficiori și erau plini de corajie ca leii. Da căpitanu dacă'o văst, — tot om cu minte, ce să zic — ne-o comandăluit îndărăt la loagăr. Și-așa, cum vă spui, cu puțantică oaste, ba chiar c'o mână de oameni, am întors o armadie 'ntreagă. Că-l spăierasem de-a binele pe Franțogu, măcar să fi priceput el păcala noastră, plăteam pozna cu pielea, că-i pogan la fire după cât am putut socoti. (Trage câteva fumuri groase, o clipă de pauză).

Noa din ceasu ăla căzusem io 'n mare cinste. Nici una nu mi-o plăcut mai tare ca atunci când o zis obășteru — că știă rumânește ca unu din noi, — ice: „Bravat Achim viteazu! Cu un răgăment de ardeleni ca tine, duduiam pe Franțogu până 'n Paris!“

Un pic mai încoalea ven'se Radetzki, ba nu el — am fost și la moartea lui — da, hăsta.... noa.... ghinăraru Binidic, să ia sama cătanelor și numa ce-auz pe căpitanu nostu că mă porâncește 'n elșu glidă. Ies-io coleă țanțoș, că eram mândru, de ce-aș minți. Zice ghinăraru ungurește: „moaghioar!“ Da io, bine și apăsât: „Ba nu, Măria ta, că-s Rumân din scaunu Cothalmului!“.

Pe vorba asta n'o mai zis el nimic. Bagsama nu i-o vient la socoteală că's Rumân. Da, vorba, tot m'o făcut „filăr“ ș'am căpătat două metălii, de-mi făcea „prăzântiru“ ca la tisturi.

(Va urmă).

A. P. Bănușu.

SCRISORI CĂTRA ȚĂRANI.

III.

Bade Șofroane!

Iată, că iară-ți scriu!

Acum, după ce-am aruncat tecușu scrisorii dumnitale, mi-a mai trecut năcazu ce ți-l-am arătat în scrisoarea trecută. Și vreau să-ți răspund la cele ce m'ai întrebat. Îs cam multe întrebări, bade Șofroane, așa că n'oi putea răspunde la toate dintr'odată, făr' pe rând, în toată scrisoarea la o întrebare.

Intâi și 'ntâi m'ai întrebat că de ce-s atâtea bătăi între fi-ciorii noștri, că ei cum se duc la joc, cum se'ncaeră ca lupii. Că Nițu, nepotu dumnitale, s'a dus numai odată la joc și sara a venit cu capu spart, fără pic de vină, și te miri că de ce numai noi suntem așa de artăgoși, și alții nu!

Eu m'am gândit mult, ce să-ți răspund la întrebarea asta și, nu știu zău, dacă ți-a plăcea unde-am ieșit cu socoteala.

Că mi-am zis: „Cum-i pomu așa-i și aschia“, adecă cum crește copilu în casa părintească și ce vede acolo, ce aude acolo povestindu-se, așa face și el. Și dacă câte unu îi crescut mai bine și n'a auzit lucruri rele în casa părinților lui și-odată s'amestecă între cei rău năraviți, ăla caută s'o pătească tocmai ca Nițu dumnitale că: „dacă te bagi în tărățe te mănă porcii“, — zice vorba românească.

Și, că de ce sunt răi, asta ți-oi răspunde, în puținele rânduri ce vor urma:

Copilu-i tocmai ca o tinără mlădiță de pom pe care ai să-mână-o în grădina dumnitale!

De-i porți de grije să crească oblu, să aibă ce-i trebuie, de-o vei altui, îi scoate din ea un pom care îți va plăti osteneala și dumnitale și urmașilor dumnitale, iară de-i lăsa-o în plata domnului, va crește un pom sălbatic, strâmb, tufos, ca vai de lume și va face nește fructe de-ți vor inceleșta dinții gustându-le.

Eu cred, că nu se poate vorbi mai la înțeles!

Adecă ar trebui s'o cam rupem și noi cu trecutu, că lumea s'a schimbat!

Să nu ne arătăm la copii toate năravurile pe cari le-am moștenit din vechime, să nu ne mai lăudăm în fața copiilor cu voinicii, de pe când eram și noi juni, că copilu prinde mai ușor ce-i rău, decât ce-i bine. Și să nu ne mai batem joc de școală și de *bietul învățător*, că el, săracu, inzădar va vrea să crească

copii buni, *dacă în fiște-care casă găsește un dușman la aceea ce el vrea să facă din copiii noștri.*

Că, vezi dumniata, bade Șofroane, noi ai bătrâni suntem cam proști, că pe vremea noastră eră lumea mai proastă — dar batâr, dacă noi nu putem pricepe ce ne spune învățătoru, să facem mulcom și să lăsăm, ca cu vremea să priceapă copilașii noștri, ca așa să nu mai trăiască și ei ca noi, intunecați la minte și la suflet și împinși și strămtorați in toate unghetele.

Că nu-i beteșug mai mare in lumea asta, bade Șofroane, ca prostia, și de-acum incolo, dacă nu vom lăsă copilașii noștri să se infrupteze de lumina, pe care școala vrea să le-o bage 'n cap, apoi de ei va fi mai rău ca de noi, că ei or fi și mai săraci decât biet am fost noi, fiind-că, vezi Dta, un om care are nouă copii, după moarte o să i-se împartă moșia in nouă părți, și dacă nu va fi minte, pe a noua parte dintr'o moșioară slabă, apoi acolo va bate vântu... Și s'or alege din ei oameni stricați, bătăuși, beutori și fără nici un rost in lumea asta.

Așadară, să lăsăm copiii să umble la școală și să-i îndemnăm să invețe carte și să nu ne mai lăudăm cu isprăvurile noastre din tinerețe, dacă vrem să nu mai fie bătăi la joc, că pe vremea noastră erau alte bunătăți, eră moșia mai mare și — trăiam mai proști, dar trăiam mai bine! Dar acum, când moșia-i mică, trebuie să fie minte. Școala tocmai asta vrea s'o facă! Lăsați dar școala să-și implinească sorocu și inchinați-vă ei, că numai ea-i mântuirea noastră! Pentrucă cine-și bate joc de școală își bate joc de el insuș și cine râde de învățătoru își râde de păcatele lui.

Ne trebuie școală și frică de D-zeu, că, de-om aveă minte și de-om ști frică de D-zeu, ne-om ști ferl de tot răul.

Și acum, să fi sănătos, bade Șofroane, și la alealalte întrebări ți-oi răspunde, cum am zis, pe rând!

Delasântioana.

SĂMÂNAREA SĂMBURILOR DE POAME.

Timpu cel mai potrivit pentru sămânarea sămânței este toamna, când se coc poamele.

Sămânța să fie proaspătă și deplin coaptă. Sămânța de meri și peri e coaptă, când e neagră; ea se samână toamna indatăce s'a cules, iar primăvara e bine ca înainte de sămânat, să o ținem 48 de ore in apă sărată, punând adecă in o litră de apă 2 gr. de sare.

Sămânța de pruni, care incolțește și răsare cu greu, trebuie pregătită astfel:

Ingropăm sămânța de prune și așezăm peste ea pământ, peste care punem gunoiu de 2—3 cm. La finea lui Martie căutăm sămânța și dacă a incolțit o sămănăm, ori punem sămânța în o groapă, peste ea punem var fluid proaspăt, stămpărat, și o lăsăm 14 zile în groapă; apoi o sămănăm cu var cu tot în afunzime de 8 cm.

Nucile, mandulele și castanele le sămănăm toamna, ori le incolțim în năsip și le sămănăm primăvara incolțite.

Sămânța de duzi se ține 24 ore în apă caldicioasă și apoi o sămănăm.

Pentru a scuti sămânța de șoareci, e bine a pune pe sămânța sămănată var nestâns, cenușă ș. a. ori mai bine a muiă sămânța în petrolu și anume 2 părți petrolu și o parte lapte încălzit până la 30° C.

Dacă suntem siliți să sămănăm sămânța de meri ori peri primăvara, o punem în straturi de năsip într'o lădiță. Sămânța se samănă în straturi bine greblate și late de 1 m. în modul următor: punem de-alungul stratului o sfoară și pe lângă ea facem brezde depărtate de 20—30 cm., pentru meri afunde de 3 cm., pentru sămburi cu coaje tare de 5 cm., pentru nuci de 7 centimetri.

Peste sămânță punem compost și apoi acoperim cu pământ. Sămânța sămănată toamna, se acopere mai bine ca cea sămănată primăvara. După sămănat udăm straturile. Iarna când nu e zăpadă, acoperim straturile cu frunze, compost și putregai.

Iuliu Vuia.

VINUL ȘI OȚETUL DE MIERE.

Vinul de miere după un recept al lui Kneip, se face astfel: se încălzesc 60—65 litre de apă, într'o căldare curată, amestecând 6 litre de miere, apoi se lasă să fiarbă 1½ ore, luând mereu spuma de deasupra. După ferbere, această apă de miere se toarnă în vase de lut sau de blech, iar după răcire se pune într'un butoiu îndeplin curat. Fiind pivnița călduroasă, ferberea începe 5—10 zile. După 14 zile vinul se trage în alt butoiu, înlăturând drojdiile.

În butoiul al doilea ferberea ține 10—14 zile. Incetând ferberea butoiul se astupă bine. În 3—4 săptămâni vinul se limpește și e bun de beat. Păstrarea de mai târziu urmează a se

face în sticle, astupate bine și răsturnate pe năsip, în pivniță la răcoare.

Vinul de miere e o beutură sănătoasă și foarte răcoritoare. Când bolnavii nu pot să bea vin nici bere, vinul de miere le prieste de minune. De altcum, vinul de miere e, firește, bun și pentru cei sănătoși.

*

Oțetul de miere se face astfel:

Amestecăm într'un vas 4 litre apă limpede de fântână cu 2 del. spirt curat și 2 del. miere, legăm gura vasului cu o bucată de pânză curată și așezăm vasul la un loc cald d. e. în apropierea cuptorului, iar vara la soare. În timp de vre-o 4 săptămâni oțetul este bun de întrebuințat; dar mai întâiu trebuie despărțit de stratul de drojdii ce se așează pe fundul vasului.

Dacă peste drojdii se toarnă din nou un amestec ca cel dintâiu acesta se acrește în scurt timp. *Stuparul.*

SLUGĂRNICIA...

Una dintre multele noastre deprinderi rele — de care voiesc să vorbesc acuma — e *slugărnicia împreună cu cinstea fără hotar și frica, față de toți străinii, de toți veneticii*, cu care avem afaceri.

Această deprindere, în cea dintâi clipă gândești că e neînsemnată, dacă însă cugetăm asupra lucrului, atunci vom vedea că ea e foarte însemnată.

Dacă un țaran român de aici merge în cancelaria vre-unui neguțator, de alt neam, ca să-și primească banii pentru grâul sau cucuruzul ce a vândut, când se apropie de cancelarie își descoperă capul — de multeori își lasă pălăria sau căciula afară — vreme de câteva clipe stă zăpăcit înaintea ușei, nu știe ce să facă, să deschidă sau nu ușa, apoi cu frică, în vârful degetelor, așa zis ca un hoț, intră în cancelarie, uitându-se la stânga și dreapta, ca nu cumva să atingă vre-un lucru din cancelaria negustorului. Ajuns țaranul român în cancelarie zice un „Trăiască domnu“, se oprește lângă ușă, unde stă nemișcat, uneori ciasuri întregi, pânăce „domnul“ se îndură să plătească banii. De multeori însă, când în cancelarie sunt mai mulți „domni“, țaranul român e alungat afară, unde așteaptă, pe vreme ploioasă ori geroasă, plățirea banilor. Mulți dintre ei stau cu căciula sau pălăria în mână!

De ce se întâmplă toate aceste dejosiri, ba chiar batjocuri? De ce țaranul român e atât de slugarnic față de alții?

Pentruca la toate acestea să se pună sfârșit, odată pentru totdeauna, nu e lipsă de mare învățătură, ci numai puțină *voință* se cere, și atunci neguțătorii nu se vor mai jucă cu noi, și cu atât mai mult, căci ei nu ne dau în cinste banii.

Ce trebuie deci să facem?

Lucrul e foarte ușor. Intrăm în cancelaria neguțătorului, acolo ne descoperim capul, în loc de „Trăiască domnu“ zicem „Bună dimineața“ și cerem să ni-se plătească banii. Dacă neguțătorul, amăsurat obiceiului său, strigă: „Așteaptă“, atunci noi îi răspundem: „Nu am vreme să aștept“. Iar dacă veneticul se face obraznic, nu trebuie să-i rămânem datori, ci să ne apărăm, se înțelege în mod cinstit, dreptul nostru. Astfel încetul cu încetul ei, neguțătorii vor vedea, că au de a face cu oameni înțelepți, și nu se vor mai jucă cu noi. Cu aceasta câștigăm mult, foarte mult.

Tot astfel, când mergem la judecătorii, să nu stăm cu capul descoperit pe coridor, sau dacă vorbim cu vre-un nădrăgar pe stradă, fie acela și avocat, să nu stăm înaintea lui cu pălăria sau căciula în mână.

Acestea sunt deprinderi rele, păgubitoare cinstei, prestigiului neamului nostru românesc; deci ca de foc să ne lăpădăm de ele, pentru totdeauna să le nimicim, căci trăim în veacul luminei.

Alex. Țințariu.

DIN POPOR.

Frunză verde plop și salce
Tu te duci bade sărace,
Eu cu dorul ce m'oi face?
Du! bade, dorul cu tine,
Nu'l lăsa de-amar pe mine;
Că vine vremea lucrului,
N'oi fi daică dorului;
Vine vremea de lucrat;
N'oi ședeă daică la pat.
Io-s o pruncă tinerea
Nu știu doru mângăia!¹

Crede-mă, bărbate drag
Că nime 'n lume nu mi drag,
Cum nu-i vara frunză 'n fag.
De mi drag mii oarecine,
Să n'ai tu hasnă de mine;
De mi drag mie altu,
Să n'am hasnă de dracu.

Eu mă jor și tu nu crezi,
Că nu mă iubesc când mă vezi.

Fata popii din Borcut,
De trei ai nu s'o lăut.
Țipă mâna odată'n cap
Ia păduche cât un țap
La lăutul capului,
Strânge câinii satului.

Uiu-iu, și-așa mă chiamă,
Iepurile-i bun de zamă;
Iepuroaica de friptură,
Lelea de țucat în gură.

Mi-o făcut mândra cu mâna,
Să mă duc, că-i gata cina.
Mi-o făcut mândra cu capu,
Să mă duc că-i gata patu.

Din Peteritea.

¹ S'a 'nsurat înainte de-a face miliția.

ȘTIRI.

Nobilitarea portului. In Brad si jur, ca și in alte multe părți ale țării, portul nostru bărbătesc și femeesc a început a se corci. Pentruca să facă o întoarcere spre bine, fruntașii desp. Brad au pornit o lucrare cu minte. Ei au dăruit la 2 fete bune și harnice 2 costume săliștenești. Au dus apoi un număr mai mare de costume săliștenești pentru unele persoane din Brad și jur. Iar acum se lucrează acolo, sub conducerea dnei Iolanda Dr. I. Radu și a domnișoarei A. Costin, la haine după modelul celor săliștenești. In astfel de haine se duc la biserica, la joc etc. prin comunele vecine, unde se țin prelegeri despre frumseța acestui port și despre trebuința de a se introduce pretutindeni unde portul nostru s'a corcit. Exemplu frumos. Urmați-!!

Expoziția de copii din Ilimbav. Reuniunea de agricultură din Sibiu a ținut Duminecă in 13 Oct. a. c. a doua expoziție de copii, in Ilimbav. Expoziția a fost prezidată de membrul comitetului dl Dr. Petru Șpan. Prezident al juriului a fost ales dl Dr. Ilie Beu, medic in Sibiu. 51 mame au expus 74 copii in vârsta dela 6 luni până la 8 ani, toți grăsuți și frumușei, curat îmbrăcați și bine grijiți, așa că doar toți ar fi fost vrednici de câte un premiu. Au fost distinse cu mențiune onorabilă 2 fetițe, sau distribuit 30 premii à K 5.— și 5 premii à K 3.—. Suma premiilor in bani a fost de K 165.—. Afară de aceste s'au distribuit rechizite de lăptat și cărți igienice și economice. Dl medic cerc. Dr. Ilie Iancu a ținut o conferență despre „Nutrirea și îngrijirea copiilor sugători“, iar dl Dr. Ilie Beu despre „Ingrijirea copiilor după intercare“. Dela Sibiu a fost dus un fotograf care a fotografiat mamele și copiii.

Este foarte de dorit ca și in alte părți să se facă astfel de expoziții învățând și incurajând mamele la o îngrijire mai înțeleaptă a copiilor. De încheiere adaugăm că fruntașii comunei Ilimbav sunt oamenii vrednici și trăiesc in bună înțelegere. Preotul, dl Ioan Alexandru, a întemeiat o *Insoțire de credit sistem Raiffeisen*, și o *Tovărășie agricolă*. Dsa își vede cu multă tragere de inimă de școală și biserică, astfel că comuna aceasta abia de vr'o 600 suflete progresează pe căile cele bune.

POȘTA REDACȚIEI.

Dlui P. U. Delapecica in B. Este foarte îndreptățită dorința Dvoastră de a se organiza despărțăminte ale „Asociațiunii“ și in comitatul Aradului. Credem, că această organizație nu se mai poate amâna, cum nici organizația altor comitate, puține ce e drept, cari n'au încă legături cu Asociațiunea noastră. Vă rugăm deci pe Dvoastră și pe toți cari poartă in suflet dorul progresului românesc să pregătiți terenul pentru organizare și eventual să cereți comitetului central, ca însuș să iee dispozițiile trebuincioase in acest scop.